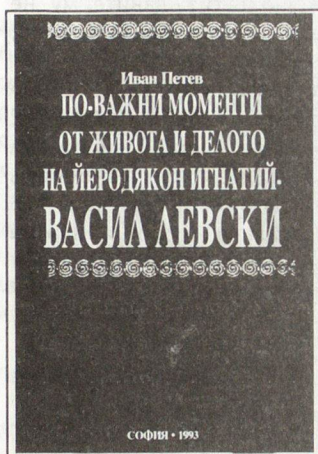

НОВО ИЗСЛЕДВАНЕ ЗА АПОСТОЛА НА БЪЛГАРСКАТА СВОБОДА ЙЕРОДЯКОН ИГНАТИЙ - ВАСИЛ ЛЕВСКИ

*/Иван Петев. По-важни моменти от живота и делото на йеродякон Игнатий -
Васил Левски., С., 1993 г., 166 с./*

За Апостола на българската свобода йеродякон Игнатий - Васил Левски е писано неведнъж и ще продължи да се пише, защото за върховите личности на всеки народ винаги има какво да се каже. За тях се създават легенди, пеят се песни. Йеродякон Игнатий е един от онези върхове на националната ни история на народолюбие и отечестволубие, на християнска нравствена извисеност, каквито историята малко познава. За българина той е човекът, който в най-висша степен изпълни Христовия завет за любов към ближния и за саможертва за ближния. И Слава Богу, този светъл образ на Дякона-Апостол не бе помрачен нито по време на неговата революционна дейност, нито след смъртта му, увиснал на онова черно бесило, стъкмено там близо край град София. Опитът да бъде превърнат в знаме на господстващия

доскоро атеизъм показа не нещо друго, а аморалността на някои графомани, за които кариерата е всичко, а моралът и истината - нищо. С писанията си тези хора доказаха, че са твърде ограничени и че перото им не е трябвало да се докосва до светци, защото светецът е огън за нищожествата. И те изгоряха.

И ако все пак образът на Дякона остана завинаги светъл, не се намери нечиста ръка да го петни, много други събития и образи, свързани с неговата дейност, многократно биваха оценявани и преоценявани и вероятно тези оценки и преоценки ще продължат. Това са въпросите, които най-пряко се свързват с Апостола - предателство, съдене и смърт, място на погребение и пр. За всички тях започва да се пише и говори още тогава, когато Левски хвърля семената на освободителната борба. Но и всички те в крайна сметка са свързани с предаването. Всички тези въпроси са предмет на изследователските усилия в новоизлязлата книга за Васил Левски, озаглавена: По-важни моменти от живота и делото на йеродякон Игнатий - Васил Левски, чийто автор е богословът доцент Иван Петев. И, струва ми се, всички те са получили изчерпателен и обективен отговор и оценка. Определено може да се каже, че това изследване хвърля твърде дебела сянка от съмнение върху изводите и научния морал на някои от историците, писали за Левски до сега.

Ив. Петев започва с изясняването на въпроса за председателя на Ловешкия революционен комитет, факт, който сам по себе си е важен, тъй като дава отговор и на въпроса за предателя на Дякона. И още тук изпъква критичният поглед и аналитичният дух на автора на изследването. Той не е от съчинителите, които се доверяват на авторитети, но не е и от изследователите, за които всеки написан или публикуван текст е документ, на който може да се довери без предварителен анализ. Тъкмо поради това Петев подлага на преценка всяко известие, търси и открива неговия истински автор, т. е. не отъждествява автора на текста с неговия преписвач и тогава прави своите изводи, с които в повечето случаи ревизира изказани досега мнения. Такъв е случаят с председателя на Ловешкия революционен

комитет. Убедително е доказано, че това е Марин поп Луканов, а не поп Кръстьо. А оттук идва и следващият убедителен извод, че поп Кръстьо няма нищо общо с предателството, извършено спрямо Васил Левски. Оказва се, че тезата за поп Кръстьовото предателство, макар и лансирана още по времето на залавянето на Дякона, е изградена от начало до край на завист спрямо Ловешкия свещеник Кръстьо, който, няма никакво съмнение, по своята интелигентност и обществен морал превъзхождал съгражданите си. Той знаел какво върши като представител на българското християнско население в управата на града, но съгражданите му не могли да разберат. Поп Кръстьо бил човек на дълга към започнатото народно дело, а не на личната корист. И това е показано много добре от доцент Иван Петев.

В изследването са разгледани и други проблеми, които пряко или косвено се докосват до светлия образ на Апостола. Това са въпросите около съденето, изповедта, взимането на св. Причастие, мястото на погребение и др. Това е една книга, която безспорно ще предизвика интерес, но и размисъл за обективността в научноизследователския процес. И то с основание, защото авторът ѝ, без да е "по занаят историк", прави едно великолепно историческо изследване и удря шамар на самите историци и особено на многознайковците атеисти, които искаха да превърнат Апостола на българската свобода в свое атеистическо знаме.

Николай Цв. Кочев